

Hallo

asfalttrappers

Verder:

Stem op 20 maart!

Een vlucht zeebeesten

Werk op het Veerse Meer

Postbus 1000 • 4330 ZW Middelburg

welkom

Altijd weer een speciaal moment als je het stembureau binnenloopt. Een soort van deftigheid stralen de leden uit. Ik voel me dan weer een kleine jongen die met zijn kaart in de hand naar voren schuift. En ondanks dat ze je al jaren kennen, de voorzitter toch je legitimatiebewijs wil zien. Je krijgt van het tweede of derde lid, ook hier rangen en standen, het stemformulier aangereikt. In de enkele meters die je af moet leggen richting het anonieme stemhokje, gonst het in je hoofd. Ik heb nog steeds geen idee welk cirkeltje ik rood ga maken. Om dan uiteindelijk weer hetzelfde te stemmen.

Rudy Visser is waterschapsfotograaf.

Een stembureau in Heinkensand.

inhoud

- 7 Een flinke wegenklus
- 12 Fietsen met een Pedelec
- 16 Achter de schermen bij faunavluchten
- 19 Nieuwe steigers en damwanden
- 20 Zeeuwse kapitein Barbara Francke
- 23 Bijzonder gevonden: Amos
- 24 Berry werkt op het Veerse Meer

Onze nieuwste redacteur wist wel een onderwerp voor Achter de Schermen. “Ik zou wel mee willen met vluchten om zeebeesten te tellen.” Het lukte hem om aan boord te komen en op de plaats van de co-piloot terecht te komen.

Op de cover: Joyce Oosterman en Romee van der Sluis, pagina 8

We mogen weer stemmen

Op woensdag 20 maart kunt u stemmen voor de Provinciale Staten én de waterschapsverkiezingen. Valt er eigenlijk wel wat te kiezen? En wat zijn de waterschapsuitdagingen voor de komende jaren? Dijkgraaf Poppelaars geeft antwoord.

We kregen een uitnodiging van fietser Karina Dekker, of we eens op haar Pedelec wilden rijden.

Barbara Francke ging haar droom achterna. Ze werd kapitein.

Berry heeft ook in de winter werk op het Veerse Meer.

colofon

Scheldestromen is het tijdschrift van waterschap Scheldestromen. Iedereen die interesse heeft, kan een gratis abonnement aanvragen. Het blad verschijnt vier keer per jaar. Het volgende nummer verschijnt eind juni.

Redactie: Joséphine van Belzen (JvB), Linda van Dijke (hoofd- en eindredacteur, LvD), Bas Dingenouts (BD), Janneke la Gasse (JlG), Arjan Goossen (AG), Piet-Hein Nelissen (PN) Chantal de Putter

(CdP), Danielle Steijn (DS) en Rudy Visser.

Overige tekstbijdragen: Mariëlla Eggebeen (ME).

Beeld: Zeeuws Archief (p. 15), Sytske Dijkse/Foto Fitis (p. 18 zeehonden) en Rudy Visser.

Opmaak: Life Design, Zierikzee.

Druk: Zalsman, Zwolle.
Oplage: 19.000

Reacties, vragen of suggesties?
Ons redactieadres:
Team Communicatie
Antwoordnummer 700,
4330 WB Middelburg
(geen postzegel nodig)
communicatie@scheldestromen.nl,
088-2461000
(lokaal tarief).

www.scheldestromen.nl/tijdschrift

facebook.com/scheldestromen

twitter.com/waterschap

instagram.com/waterschap_scheldestromen/

linkedin.com/company/waterschap-scheldestromen

Waterschap Scheldestromen

verder

- 6 Nieuwsberichten
- 11 Post
- 14 Buiten
- 19 In de steigers
- 23 Bijzonder gevonden

nieuws

Voorjaarsmaai langs wegen

In april starten we met het maaien van bijna 4.000 kilometer wegbermen. Als grootste wegbeheerder van Zeeland heeft het waterschap de (wettelijke) taak om de wegen in het buitengebied, inclusief de bermen te onderhouden. Verkeersveiligheid heeft de allerhoogste prioriteit. Alle bermen maaien we minimaal één keer per jaar. Bermen langs drukke wegen en onoverzichtelijke kruispunten maaien we vaker en ook als allereerste. In verband met mogelijk aanwezige natuurwaarden maaien we alleen de eerste twee meter direct naast de weg. Bij onoverzichtelijke kruispunten en bermen met flinke distelgroei maaien we breder. Door het maaien zijn obstakels in de berm beter te zien en kunnen voertuigen op smalle polderwegen veiliger uitwijken. (CdP)

Werk aan de weg

Wie op Walcheren woont, heeft het vast wel gemerkt: aan de Middelburgseweg en Walcherseweg werd de afgelopen maanden gewerkt. Fietspaden werden verbreed, bomen en struiken onderhouden en er zijn nieuwe kabels en drinkwaterleidingen aangelegd. Het waterschap, De Netwerkgroep (DNWG) en de gemeente Veere pakten de werkzaamheden aan deze weg gezamenlijk aan, om de overlast te beperken. Omgevingsmanager Korine Hengst: "Het is een uitdaging voor de partijen om het verkeer op deze drukke route in goede banen te leiden. Dagelijks rijden er namelijk ruim 4600 motorvoertuigen en 1850 fietsers/brommers. Daarnaast is het belangrijk dat bedrijven langs de route bereikbaar blijven. De veiligheid van weggebruikers staat altijd voorop. Zo besloten we samen met aannemer KWS om fietsers niet meer langs de werkzaamheden te laten rijden, maar toch om te leiden." We doen er alles aan om de weg met Pasen weer open te laten gaan. (ME)

Onderzoeksoopdracht HZ-studenten

Het waterschap gebruikt de nieuwe 'Nereda' zuiverings-technologie op de pas verbouwde rioolwaterzuivering in Breskens. Daarbij zuiveren aerobe bacteriën het afvalwater. Zo wordt het afvalwater (het effluent) nog schoner. Dagelijks bestuurd Gert van Kralingen: "We zoeken altijd naar innovatieve ideeën. En ik wil de nieuwste techniek verbinden met de jonge hoogopgeleide technici van de toekomst." Daarom vroegen we HZ-studenten te zoeken naar desinfectietechnieken die nodig zijn om hergebruik van effluent mogelijk te maken in de landbouw. Dit was een onderzoeksoopdracht voor de opleiding Aquatische Ecotechnologie. De studenten werkten met echt afvalwater van de zuivering. Conclusie: er is nog veel verder onderzoek nodig om dit mogelijk te maken." (JvB)

Zuiveringstechnoloog Jo Nieuwlands jureert de presentaties.

Nieuwe vispassages

Vistellingen hebben aangetoond dat bij gemaal De Noord op Tholen veel vissen vanuit de Oosterschelde de polder in willen. In april starten we daarom met de aanleg van een vispassage.

Veel vissen trekken van nature om zich voort te planten. De trek wordt steeds moeilijker door waterkunstwerken als stuwen en gemalen die de waterstand in de polders regelen. Deze kunstwerken blokkeren de weg naar het binnenwater. Om de vispopulatie in de polders toch op peil te houden zijn maatregelen zoals vispassages noodzakelijk.

Vispassages leggen we naast of dicht in de buurt van een gemaal aan. Het zoete of brakke polderwater dient als lokstroom voor de vissen om het achterland in te trekken. Dit jaar leggen we vijf aalgoten aan op diverse plekken in de Zak van Zuid-Beveland: Monsterweg, Vaathoekweg, Hooglandsedijk, 's-Heerenhoeksedijk en Schoondijksedijk. Verder onderzoeken we de mogelijkheid voor de aanleg van een vispassage bij het monumentale gemaal De Piet bij Wolphaartsdijk. (CdP)

Glasaal (zo doorzichtig als glas) zwemt vanuit de Sargassozee naar de Europese kust.

We mogen weer stemmen!

Op woensdag 20 maart kunt u naar de stembus. U mag twee keer uw stem uitbrengen. Eén keer voor Provinciale Staten en één keer voor het waterschapsbestuur. Kiest het nieuwe bestuur meer voor recreatie of juist meer voor de natuur? Of is het voldoende om alleen het hoognodige waterschapswerk te doen zodat u gewoon droge voeten houdt? Het waterschap doet veel voor u. En hoe dat gebeurt, daar heeft u invloed op. Kies daarom voor een nieuw bestuur. Weet u niet goed op welke partij u moet stemmen? Vul dan de digitale stemhulp in op scheldestromen.mijnstem.nl. (DS)

Stemmen!

Op 20 maart 2019 mag u weer stemmen voor de waterschapsverkiezingen. Met uw stem bepaalt u wie er in het algemeen bestuur komt. Dat bestuur heet bij het waterschap de algemene vergadering. Hulp nodig bij het kiezen van een partij? Doe de stemwijzer op scheldestromen.mijnstem.nl

Dijkgraaf Poppelaars vertelt over het bestuur en over de uitdagingen waarmee het waterschap te maken krijgt.

Hoe zit het waterschapsbestuur in elkaar?

“Ik vergelijk onze algemene vergadering altijd met een gemeenteraad. Daarin zijn verschillende partijen vertegenwoordigd en dat is bij ons ook zo. Er is bovendien een coalitie die het dagelijks bestuur (db) vormt, te vergelijken met het college van burgemeester en wethouders. Onze vijf db-leden hebben wel meestal nog een andere baan naast hun waterschapswerk. Inwoners van Zeeland mogen hun stem uitbrengen op de leden van de algemene vergadering. Daarmee bepalen ze wie in ons bestuur komt en hebben ze invloed op de keuzes die het bestuur maakt. Het algemeen bestuur bepaalt namelijk het beleid op hoofdlijnen en controleert of dat beleid goed wordt uitgevoerd.”

Wat is uw rol als dijkgraaf?

“Ik ben voorzitter van zowel de algemene vergadering als het dagelijks bestuur. Ik ben dus te vergelijken met een burgemeester. Mensen kunnen niet op mij stemmen. Ik ben namelijk benoemd door de Kroon.”

Hoeveel mensen zitten er in het bestuur?

“De algemene vergadering bestaat uit 30 leden verdeeld over verschillende partijen. Hier zitten landelijke (politieke) partijen bij, maar ook partijen die speciaal zijn opgericht voor de waterschappen. Men kan stemmen op kandidaten voor 23 plaatsen in dat bestuur. Deze mensen vertegenwoordigen de belangen van de inwoners (in de taal van de wet: ingezetenen). Daarnaast worden de bedrijfs-, agrarische en natuurbelangen vertegenwoordigd via 7 zogenoemde ‘geborgde zetels’. Deze zetels worden niet gekozen via de verkiezingen, maar worden benoemd door de Kamer van Koophandel of VNO/NCW, de ZLTO en de Vereniging van Bos- en Natuureigenaren (VBNE).”

Waarom zouden Zeeuwen moeten stemmen?

“Het waterschap doet veel. Zaken waar Zeeuwen dagelijks mee te maken hebben. Wij maken schoon wat mensen dagelijks doorspoelen en wekken er ook nog energie mee op. We houden het slootwater op peil én zien toe op een divers en gezond waterleven. We regelen dat

Hallo stormtrotseerders, plassenstampers, oeververtoevers, groengenieters en plezierdobberaars: we mogen weer stemmen! Wat u ook bent, u heeft vast iets met water. Scheldestromen natuurlijk ook. Hoe het zijn werk uitvoert, daar heeft u invloed op. Stem daarom voor een nieuw waterschapsbestuur.

door Danielle Steijn-Laing

Hallo
doorspoelers:
we mogen
weer
STEMMEN!

In de landelijke verkiezingscampagne staat de band van alle Nederlanders met waterschapswerk centraal. Of dat nu oeververtoevers, stormtroseersders of asfalttrappers zijn zoals Romee en Joyce hieronder.

vissen makkelijk van de ene naar de andere plek kunnen zwemmen. En natuurlijk onze zorg voor sterke dijken en veilige wegen. Allemaal belangrijke dingen om hier veilig te kunnen blijven wonen en werken. Ik vind het daarom zo belangrijk dat mensen gaan stemmen. Zeker omdat we vaak voor moeilijke keuzes staan.”

Valt er echt iets te kiezen?

“Jazeker! Kijk bijvoorbeeld naar het klimaat. Dat vormt een grote uitdaging voor ons allemaal. Als waterschap gaan we daar zeker aan bijdragen. Zo rijst bij ons de vraag of onze dijken wel sterk genoeg zijn. De uitdaging is: gaan we alleen een dijk verhogen of kijken we verder naar mogelijkheden voor natuur en recreatie. Dat hoeft niet per se voor de veiligheid, maar is vaak wel een wens. Er zijn partijen die vinden dat we alles mee moeten laten wegen, anderen willen dat we alleen kijken naar wat nodig is voor de veiligheid. Door te stemmen, hebben mensen daar invloed op.

De buien die vallen worden ook steeds heviger. Je kunt je de vraag stellen of je daar als waterschap steeds grotere investeringen voor moet doen of dat de burger daarin ook een verantwoordelijkheid heeft. Partijen denken daar verschillend over dus daar valt ook wat te kiezen.”

Heeft Scheldestromen specifieke uitdagingen?

“Er zijn maar weinig waterschappen die voor wegen zorgen. Onze bijna 4.000 kilometer wegen in het buitengebied met hun bermen, bomen en struiken willen we veilig houden. Die wegen worden drukker

en er komen steeds weer nieuwe vervoerstypes bij. Die verschillende snelheden en kwetsbaarheid zorgen voor nieuwe uitdagingen. We moeten bepalen of we investeren in nieuwe fietspaden of dat we de kwaliteit van huidige, steeds drukker wordende fietspaden gaan verbeteren.” ■

Stem!

U ziet het: we moeten bij allerlei vraagstukken ons iedere keer afvragen hoe ver we erin gaan of welke afslag we nemen. Door uw stem uit te brengen heeft u invloed op hoe we ons werk doen. Geïnteresseerd in meer waterschapsuitdagingen? Wilt u weten wat uw band met water is of welke partijen in Zeeland mee doen en wat hun meningen zijn? Kijk op waterschapsverkiezingen.nl voor alles over de verkiezingen!

inzendingen welkom:
communicatie@scheldestromen.nl
redactie: Josephine van Belzen

post!

Populaire puzzels!

We zijn overspoeld met inzendingen van de puzzels uit het winternummer, maar liefst 2000 lezers hebben de oplossingen ingestuurd. De winnaars hebben persoonlijk bericht gekregen.

Oplossing puzzels:

‘Met vierhonderdvijftig medewerkers houden we Zeeland veilig’ en ‘Namens alle waterschappers wensen wij u fijne feestdagen’.

Ook de winactie voor het regenjasje was populair. 300 mensen deden mee. De gelukkigen hebben het regenjasje ontvangen.

Beste Jacco van Iwaarden,
Hartelijk dank dat het eilandenrijkje in de Otheense kreek nu voorzien is van bruggetjes en vloedertjes. Toen ik op de eerste bijeenkomst over de ‘verbouwing’ van de oever van de kreek bezwaar maakte dat het moeraspaadje niet mocht verdwijnen, kon ik niet bevroeden, dat het er uiteindelijk zo uit zou gaan zien. Toen de opmerking vanuit waterschap volgde: “Er is misschien nog iets aan te veranderen” en de opmerking vanuit de gemeente: “Wij steken er geen geld in”, had ik er een zwaar hoofd in. Ook bij de tekening, die ik later ontving en waar ik heel blij mee was, zette ik toch mijn vraagtekens: “Als dat maar niet te duur is.” Maar uiteindelijk ligt er nu wat moois! Namens alle wandelaars hartelijk dank aan het waterschap. Chris Louwerse, Terneuzen

Aanleiding: Volgens de wetgeving Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft het waterschap de opgave om de kwaliteit van het oppervlaktewater en daarmee de ecologie van het watersysteem te verbeteren. We doen dat onder andere met de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Bij de Otheense Kreek is dit werk gecombineerd met het opknappen van de oevers om te voorkomen dat het aanliggende fietspad verder verzakt. Natuurvriendelijke oevers zijn flauwe oevers, waardoor de natuur zich in de plas/dras omgeving beter kan ontwikkelen.

‘Geen oord ter
wereld meer ons
waard’

Tweede zin uit het Zeeuws volkslied

Beste mensen,
Het valt mij ieder jaar weer op dat bij de eerste de beste nachtvorst water uit de watergangen en vesten getrokken wordt. Zodat de beginnende ijsvloer direct kapot getrokken wordt. Ik begrijp heel goed dat het polderwater op peil moet blijven. Maar kunt u rekening houden met de schaatsliefhebbers? Want een schaatsperiode is al zo kort in onze regio. En met een goed waterpeilbeheer is er meer kans van slagen. L. Leijdekker, Middelburg

Het waterschap werkt graag mee om in een vorstperiode ijsplezier mogelijk te maken. Bij aangekondigde vorstperioden werken we volgens het draaiboek ‘Peilbeheer meerdaagse vorst’. Waar mogelijk houden we dan de waterpeilen zo veel mogelijk op gelijk niveau, door de gemalen niet of weinig water te laten afvoeren. Zo wordt water óp het ijs of lucht onder het ijs voorkomen.

KoLeenknecht

Een zwaargewicht in #dePutting te #Hengstdijk. Kan het @waterschap uitleg geven?

waterschap

@KoLeenknecht hier wordt een locatie aangelegd voor een zogenoemde ‘grootschalige baggerverspreiding’. De uitkomende bagger van de Oude Haven Campen, wordt hier te drogen gelegd.

Elektrische fietsen behoren inmiddels tot ons dagelijkse staatbeeld. De speed pedelec, die wat tandjes harder kan, nog niet. Toch komen er steeds meer. Dit betekent weer een extra weggebruiker om als wegbeheerder rekening mee te houden. Fietser Karina Dekker nodigt beleidsmedewerker Kees Slabbekoorn uit.

door Danielle Steijn-Laing

Karina Dekker nodigde onze beleidsmedewerker Kees Slabbekoorn uit voor een ervaringsritje op de Pedelec.

Fietsen met 45 kilometer per uur

Bij een speed pedelec kun je met zelf flink meetrappen snelheden van 45 kilometer per uur halen. Om die reden hebben ze een geel brommerplaatje en moet de fietser een speciaal ontworpen helm dragen. Als er geen verplicht fiets-/bromfietspad is, fietsen ze tussen het overige verkeer.

Topsnelheid

“En dat zorgt soms voor het nodige onbegrip”, merkt Karina Dekker (51) uit Aagtekerke op. Zij fietst vier keer per week van Aagtekerke naar Goes waar ze planner is bij ZorgThuis Borsele van SVRZ. “Ik fiets ongeveer 60 minuten over die 36 kilometer. Het ligt een beetje aan de drukte. Je kunt natuurlijk niet altijd met 30 door de stad scheuren. Mijn topsnelheid was 48,5 kilometer van een viaduct af. Fietsen is fijn, het is goed voor je én thuis hebben we een auto minder. Soms krijg je wel verwensingen naar je hoofd omdat je je tussen het gemotoriseerd verkeer begeeft. Ik hoop dat mensen daar meer begrip voor krijgen.”

Willen en bieden

Kees ziet ook de opkomst van verschillende soorten fietsen. “Op onze wegen moeten zij concurreren met vrachtwagens, auto’s, bussen, tractoren, voetgangers en soms zelfs met vee. We proberen al die belangen zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen en de balans te vinden in wat zij willen en wat wij kunnen bieden. Het kan gebeuren dat we dingen doen die een andere gebruiker minder leuk vindt.”

Perfekte oplossing

Als beleidsmaker heeft Kees met al deze gebruikers te maken. Daarnaast hebben richtlijnen en beleid vanuit het Rijk en de provincie invloed op het waterschapsbeleid. “We hebben bovendien te maken met gemeenten, want onze wegen gaan over in die van hen. Door alle verschillende weggebruikers is het moeilijk dé perfecte oplossing te bedenken. Samen met belanghebbenden bespreken we de best mogelijke oplossingen”, vertelt Kees.

Fietssnelweg

“Er komt meer bij kijken dan ik ooit had gedacht. Je moet zo veel stappen ondernemen voordat een fietspad er ligt”, merkt Karina op. “Er wordt meer gemaaid en gesnoeid dan vroeger. Dat is al een belangrijke stap naar onze verkeersveiligheid. Maar wat zou het mooi zijn als we hier ook een fietssnelweg krijgen...”

Een beest

Zo ver is het nog niet. Wel nemen Kees en Karina een kijkje bij de Middelburgseweg. Dit fietspad gaat van 2,5 naar 3 meter breed. Dat geeft ruimte aan een extra fietser. Uitgerust met helm én rijbewijs waagt Kees een ritje op de pedelec. “Je bent zo vertrokken. Dat geeft echt een boost. De krachten die je voelt als je de 40 haalt en als je remt zijn onbeschrijfelijk. Ik snap wel dat dit beest de weg op moet.” Hij snapt ook dat de ‘pedelec-er’ dat niet altijd als prettig ervaart. Kees: “Alle Zeeuwse wegbeheerders moeten hier samen iets van gaan vinden.” Dat vindt Karina fijn om te horen: “Ik weet nog niet of ik altijd de weg op zal gaan. Ik riskeer misschien een boete, maar voel me niet altijd veilig tussen zwaar en snel verkeer. Ik zou ervoor tekenen om op het fietspad te mogen. Belangrijk is dat ik ver vooruit kijk. En ik houd er rekening mee dat anderen niet op mij rekenen.” ■

buiten

door Mariëlla Eggebeen

“Door **overstromingen** vanuit de **zee**, de **meren** en de **grote rivieren** kan **60%** van Nederland **onder water** komen te staan. In het **gebied** dat zou **overstromen**, wonen ongeveer **9 miljoen** mensen.”

Bron: Bosatlas van de Veiligheid (Noordhoff Uitgevers, 2017)

Houd 't schoon

Wist u dat er ieder jaar ongeveer 50 miljoen kilo afval in de natuur, op straat of op het strand belandt? Dit is zo'n 1,5 vuilniszak per Nederlander per jaar! Een groot deel hiervan komt via de stranden, rivieren of de wind in zee.

Zeeuwse straatnamen in Rotterdam

Wist u dat in Rotterdam de Wemeldingestraat, Yersekestraat en Kamperlandsingel te vinden zijn? Deze straten liggen in de wijk Pendrecht. Bij de bouw van deze wijk koos men ervoor om de straten te noemen naar

plaatsen die getroffen waren bij de watersnoodramp. De reden voor deze straatnaamgeving? Het oorspronkelijke dorp Pendrecht werd in 1421 ook getroffen door water, tijdens de Sint-Elisabethsvloed.

Meldpunt kapotte lantaarnpalen

Kapotte lantaarnpalen zorgen soms voor onveilige situaties.

Expositie 'De 9 levens van Cornelis Goliath'

In het Zeeuws Archief zijn de werken van de beroemde kaartmaker Cornelis Goliath (1617-1660) te bekijken. Je duikt in het veelzijdige leven van Goliath: van Zeeland tot Zuid-Amerika. De expositie gaat over de trans-Atlantische slavenhandel en heeft daarbij aandacht voor de Nederlandse veroveringen van suikerplantages in Brazilië en de veroveringen van forten in West-Afrika.

Het Zeeuws Archief is te vinden op Hofplein 16, 4331 CK Middelburg. Entree is gratis. Te bezichtigen tot en met 5 oktober 2019. Openingstijden: maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 17.00 uur, zaterdag tijdens openstelling.

24 uur Oostburg

Langeafstands-wandeling
26-27 april
wwvoordewind.nl

Liefhebber van klassieke auto's? Kom naar Hulst

Op zaterdag 11 mei vindt weer de Dijken- en Kreekrally plaats. Deze jaarlijkse tocht wordt georganiseerd door Rotary Hulst en staat open voor alle deelnemers met een auto van 25 jaar of ouder. De eerste oldtimers vertrekken om 10.30 uur vanaf de Grote Markt in Hulst. Iedere minuut vertrekt er een auto. De opbrengst van de rally is bestemd voor een goed doel.

Foutje Schooltijd

In het vorige nummer stond per ongeluk een verkeerd tijdstip genoemd bij het artikeltje over museum Schooltijd in Terneuzen. De juiste openingstijden zijn woensdag en zaterdag van 13.30 tot 17.00 uur. Vanaf mei is het museum ook op donderdagmiddag en vrijdagmiddag geopend.

Koersen op woensdag 10 april

De profwielerskoers Scheldeprijs gaat ook dit jaar weer over Zeeuws grondgebied. De koers start om 12.15 uur in Terneuzen en gaat via de Westerscheldetunnel richting Walcheren en de Bevelanden en eindigt na 203 kilometer in Schoten, België. Aanmoedigen? De tocht heeft passages in onder andere Vlissingen, Middelburg, Noord-Beveland, Goes en Reimerswaal. scheldeprijs.be

Week van Ons Water

Van 1 tot en met 12 mei is de Week van Ons Water. In heel ons land zijn er activiteiten om Nederlanders bewust te maken van de waterkwaliteit en water in en om het huis. Kijk voor leuke activiteiten bij u in de buurt op: weekvanonswater.nl

Uitslag vistellingen

Voor het derde jaar op rij houdt Stichting Ravon dit voorjaar bij welke vis er in de Zeeuwse binnenwateren zwemt. Dit doet de stichting in opdracht van Rijkswaterstaat, Provincie Zeeland en waterschap Scheldestromen. De vrijwilligers tellen twee keer per week de vangst in de kruisnetten bij poldergemalen. In 2018 hebben ze in drie maanden tijd meer dan 13.000 vissen geteld en 27 vissoorten. De meest voorkomende vissoort was de glasaal. De meest bijzondere soort die we tegenkwamen in de Zeeuwse wateren: goudharder.

achter de schermen

Twee waterschappers nemen een kijkje achter deuren waar normaal geen publiek is toegestaan.

Het ondiepe zoute water langs Zeelands rand is het leefgebied van zeevogels en zeezoogdieren. Deze Zeeuwen krijgen aandacht van Rijkswaterstaat en de Provincie, die samen de natte delta-natuur beheren. Om ze te tellen stijgt regelmatig een klein vliegtuig op vanaf vliegveld Midden-Zeeland.

door Piet-Hein Nelissen

Een vlucht zeebeesten

Aan boord: vlieger Peter Reijnhout (55) en bioloog Pim Wolf (53). Uw verslaggever - vroeger nogal van de klimbomen en vergezichten – mocht een keertje mee. Vanochtend was ik een tikje bezorgd voor luchtziekte. Ik stak een kotszakje bij me. Na opstijgen vervliegen zulke zorgen meteen. Ik zit voorin, naast Peter, in de piepkleine cabine. Achter ons zit Pim, op een tweezitsbankje van het linker- naar het rechterraampje schuivend, verrekijkend, noterend. Voor me: dashboard, tweede stuurknuppel, bewegend als door spookhanden bestuurd. Overal afblijven!

Vaste prik

De telvlucht volgt een serie zandplaten, vaste prik is dat. De gezagvoerder is vaak de eerste die plukjes zeehonden ziet. Daaroverheen cirkelt en zwenkt hij; Pim legt het vast. Behalve naar zeehonden kijkt Pim uit naar zwarte zee-eenden. Hun aanwezigheid zegt wat over de plaatselijke schelpenbanken, en dat zegt weer iets over de ecologische gezondheid van de delta.

Laagvliegers

Tellingen van de zeehonden betreffen alleen de exemplaren op zandplaten. Zwemmende dieren herkent men moeilijk. Peter en

Pim wisselen plaatsnamen uit: Galgeplaat, Krabbengat, Bollen van het Nieuwe Zand. Mijn oriëntatie is steeds zoek, tot ik een wijzerplaatje ontdek met een vliegtuigje en een windroos: aha, we vliegen westwaarts! Er hangt sluierbewolking maar recht naar beneden hebben we goed zicht. We vliegen op 300 meter hoogte boven land, boven water op zo'n 170 meter. Ruim boven de windmolens; laag genoeg voor Pim om laagvliegende vogels te herkennen. Peter speurt voortdurend de hemel af: "Ik wil niet verrast worden door ander vliegverkeer." Via zijn koptelefoon beluistert hij een handvol stemmen verspreid boven de Noordzee, die om de beurt spaarzaam woordjes wisselen met de verkeersleiding.

Te veel om te tellen

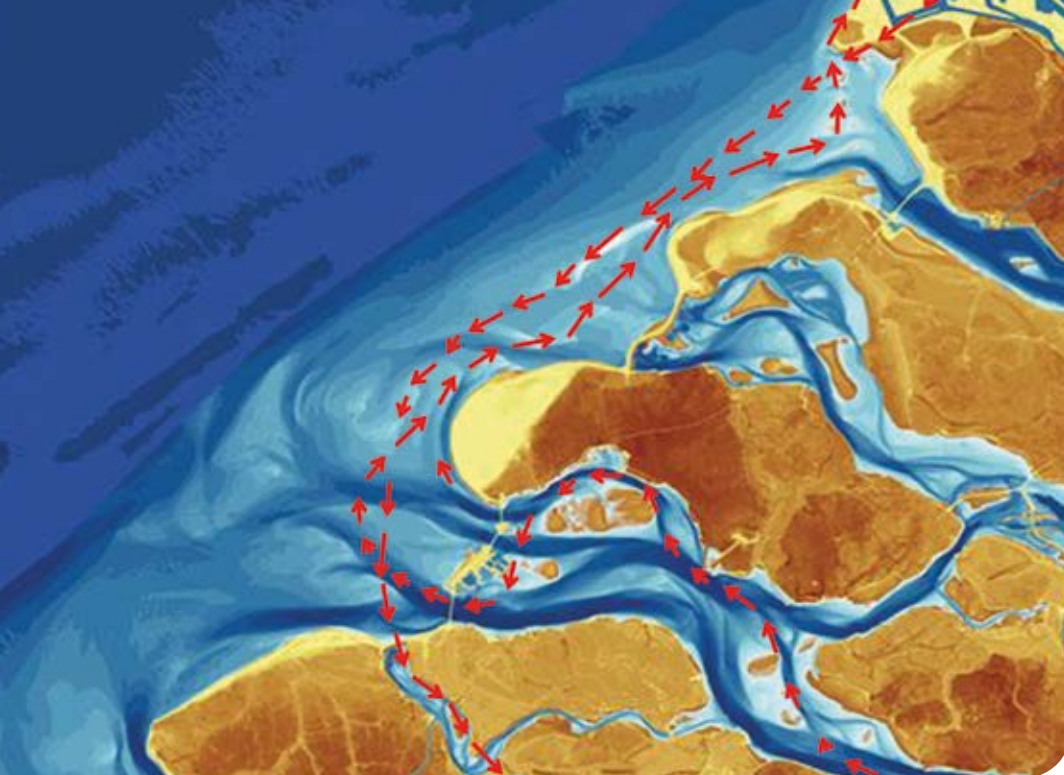
Even later hebben we een flinke groep zeehonden in het vizier. Te veel om te tellen. Peter brengt ons in een positie met overzicht en Pim neemt een foto. Pim: "Ik noteer het fotonummer op mijn papieren kaart. Dan kan ik later rustig tellen en de locatie uit mijn fototoestel aflezen."

Pim legt uit wat we zien: "De zeehonden komen voor in twee soorten. De 'gewone zeehond' is

"Het mooiste vak ter wereld"

Faunavluchten

Het ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Deltamilieu monitort zeehonden en zeevogels in het Zeeuwse deltagebied en de Noordzee. Het doet dit in kleine vliegtuigen van Zeelandair BV. Deze vlucht was op 27 november 2018, met een eenmotorige Cessna C172 (actieradius: 1100 kilometer, dat is circa 6,5 vliegreuren). Per jaar worden ongeveer 14 observatie- en telvluchten uitgevoerd.

Naast: de vliegroute van de heren.
Linksonder: Kats vanuit de lucht.
Rechtsonder: zeehonden tellen gaat
beter vanaf een foto.

donkergrijs; de 'grijze' is lichtgrijs. Ze gedragen zich verschillend en groeperen zich verschillend op hun rustplekken. Daarvoor kiezen ze zand uit, dat voelt lekker stevig." Zo kunnen ze zich bij onraad snel uit de vinnen maken. Hee: vanaf deze hoogte lijken ze wel een beetje op de schepseltjes die ik eens in het volkorenmeel vond!

Ik zie, ik zie wat jij niet ziet

De mannen kennen het decor op hun duimpje. Pim herkent diep onder ons drie jan-van-genten aan hun 'vleugeltips'. Ik zie alleen stipjes. Peter wijst op schepen die hier zelden komen. Pim wijst zuidelijk van Duiveland twee

verschillende watermassa's naast elkaar aan. Donker (helder) water komt de Oosterschelde in. Iets lichter, troebeler water staat nabij de oever. Een lange streep schuim op het oppervlak vormt een scherpe overgang. Later boven zee, verwonderen Peter en Pim zich over de snelle aangroei van zandplaten in grillige sikkels en bogen, in de luwte van grote zandverplaatsingen, uitgevoerd door Rijkswaterstaat.

Kers op de taart

Na anderhalf uur vliegen bereiken we het Rotterdamse havengebied. We zien de Tweede Maasvlakte, daarin uitgespaard de immense Yangtze-haven. Stapels van tienduizenden

containers als bontgekleurde staafjes naast gierige sprinkhanen, pardon loskranen. BV Nederland! We zien grote bouwelementen voor windmolenparken en bijbehorende werkschepen. Dit is de kers op de vliegtaart.

Via de kustwateren gaat het op huis aan. Bij Voorne registreert Pim een groep van zo'n 800 zwarte zee-eenden. De mannen zijn het eens: deze telling is klaar. Terug naar Midden-Zeeland. Twintig minuten later dalen we over het Veerse Meer af naar de landingsbaan van gras. De beide mannen geven grif toe dat ze het mooiste vak van de wereld hebben. Geef ze eens ongelijk. ■

in de steigers

Om de eilanden in het Veerse Meer te bezoeken, heb je een boot nodig. En om die boot aan te meren heb je een steiger nodig. Cruijffiaanse logica. Bij de steigers aan de Haringvreter was het water erg ondiep zodat veel boten er niet aan konden meren. Dat is komend seizoen verleden tijd.

door Rudy Visser

Werk haventje Haringvreter

- Aannemingsbedrijf De Jonge Waterbouw
- Kosten: € 265.837,-
- Vervangen houten damwand voor kunststof: 120 meter
- Vervangen steiger: 45 meter
- Baggeren haven: 2.500 m³
- Uitvoering: half november 2018 - eind januari 2019

In maart worden de betonplaten langs de damwand aangebracht, omdat het eerder te nat was.

Scheurende damwanden

"Daar hebben we straks geen omkijken meer naar."

Sven Heijboer, opzichter Waterkeringen, praat me bij. "Voorheen was het water niet dieper dan zo'n 1 meter. Een gemiddeld schip heeft al meer diepgang dan dat en konden hier dus niet terecht. Nu baggeren we 1,5 meter grond weg zodat we hier straks 2,5 meter water krijgen. De bagger storten we verderop in het Veerse Meer op een speciale plaats, aangewezen door Rijkswaterstaat."

Terwijl de kraan vanaf de Emeraldis aan het baggeren is, zijn de mannen van de aannemer bezig damwanden aan te brengen. Geen stalen maar kunststof damwanden. "Die zijn wel wat duurder maar een stuk duurzamer. Aan de vroegere losse steigers moesten we veel onderhoud doen. Ondanks dat ze in aanschaf duurder zijn, heb je er nadien geen omkijken meer naar. Helaas willen ze, zeker als het wat kouder wordt,

nog wel eens aan de bovenkant scheuren bij het in de grond trillen. Dat is wel een nadeel." Vanwege verkeerde grondmonsters liep het vergunningstraject vertraging op. Daardoor startte het werk een aantal weken later dan gepland. Maar het is nog ruimschoots voor het nieuwe seizoen klaar. Zo kan de recreant met hoge nood mooi aanmeren en linea recta naar het toilet hier op de Haringvreter. ■

Slechts 10% van de scheepsvaartbemanning is vrouw. Barbara Francke (42) uit Aagtekerke is er één van. Als kapitein op een kustvaarder vaart ze heel Europa rond. “Zeg, ik kan zeker wè Zeeuws tegen julder proaten?”

door Linda van Dijke

“Ik wist niet wat ik wilde worden. Na de mavo en havo zag ik een advertentie van de Rabobank in Domburg voor werken en leren. Dat leek me wel wat. Ik heb er veel geleerd, maar wist na die twee jaar ook dat ik ab-so-luut geen kantoorbaan ambieerde. Van 8 tot 5 werken, maar 2 dagen vrij en dan ook nog je huishouden moeten doen?!”

Wegdromen

Dát heeft ze inmiddels wel anders geregeld. Ze ging op haar twintigste naar de Zeevaartschool. “Ik zag al die schepen langsvaren als ik in ons strandkot zat en vroeg me af waar ze naartoe gingen.” Het is het avontuur en de romantiek die haar lieten wegdromen naar een carrière op het water. Maar het bleef niet bij een droom of een verhaal uit De scheepsjongens van Bontekoe. Ze maakte het waarheid.

“M’n stage begon in het stukgoed. Dan vervoer je alles behalve vloeistoffen of gassen. Granietblokken, papierrollen, staalrollen. Op dit soort schepen heb je één, twee of drie ruimen. Zie het als een schoenendoos, een grote diepe bak. Later heb ik op chemicaliëntankers gevaren.”

Een kleintje

Nu vaart ze alweer vijf jaar op de Helenic, een coaster van 90 meter lang. “Een kleintje

dus. Met één groot ruim, maar er kunnen wel graanschotten in. We varen korte afstanden, alleen in Europa. Zeg maar, grofweg van Rusland naar Ierland en van Noorwegen naar Portugal. Op m’n vorige vracht had ik steentjes uit Spanje mee voor een tuincentrum hier. Nu hebben we suikerbietenpulp uit Rusland mee.”

Sfeerbeheer

Ze werkt zes weken op, zes weken af. “We hebben een Nederlandse stuurman, Russische machinist en Indonesische kok en matrozen. Als kapitein vertegenwoordig ik de rederij, doe de communicatie met de autoriteiten, loop samen met de stuurman de wachten en ik zie het ook als mijn taak om voor het sfeerbeheer te zorgen. Ik ben enorm van het communiceren, probeer een open sfeer te creëren waarin ruimte is voor eigen initiatieven. Je vaart tenslotte met z’n allen. Als ik merk dat iemand niet zo lekker in z’n vel zit, ga ik meestal even een praatje maken.” Of ze me accepteren als vrouw? Nou, er is niet zo veel keus. Ze moeten het met me doen.”

Avontuur

Terug naar het avontuur en de romantiek. Is het er echt? Barbara: “Avontuur genoeg! Soms zelfs veel te veel. Ik weet nog dat ik derde stuurman was en we in een storm

Varen voor avontuur & romantiek

De suikerbietenpulp uit Rusland wordt gelost in Brugge. Geen kleine klus!

zaten. Vanaf de brug zag je dat de golven over het dek heen rolden. Die spatten prachtig uit elkaar tegen de spanten. Ik zei nog tegen die kapitein: 'Prachtig he?'" Hij zei: 'Wacht maar tot je eerste stuurman bent.' Nu begrijp ik dat. Als er zeewater in je lading komt, is het gebeurd. Dus in een storm zit je echt wel even in spanning of alles goed dicht zit."

Voor de boeg

En de romantiek? Ze antwoordt bijna vanzelfsprekend: "Het dierenleven eej!" Ze laat op haar laptop foto's zien van dolfijnen, walvissen, regenbogen en wolkenluchten. "Kijk, hier zijn ze dolfijnen aan het filmen voor de boeg. Ik zie ze vanaf de brug al aankomen. Op de Noordzee zien we bijvoorbeeld witsnuitdolfijnen en bruinvissen en bij de Golf van Biskaje komen ook de walvissen tevoorschijn. We houden ook bij wat we denken te zien." Wijzend op een foto: "We denken dat dit de Noordse vinvis is."

Hazenslaapjes

Omdat Barbara ook meedraait in de wachtdiensten, verdeelt ze haar tijd tussen de brug en haar hut. "In de zes uur tussen de wachtdiensten moet ik ook douchen en slapen, dus je slaapt niet echt lang achter elkaar. Maar in de andere zes uur kan ik ook wel tijd hebben om even te lezen, ik neem altijd veel tijdschriften mee aan boord." Als ze in een haven liggen om te lossen, heeft ze vaak wel wat tijd om even aan land te gaan.

"Dan ga ik een rondje hardlopen. Dat heb ik ook wel nodig hoor, na zo'n tijd op zee. Je hebt als kapitein veel papierwerk te doen dus ik heb weinig beweging."

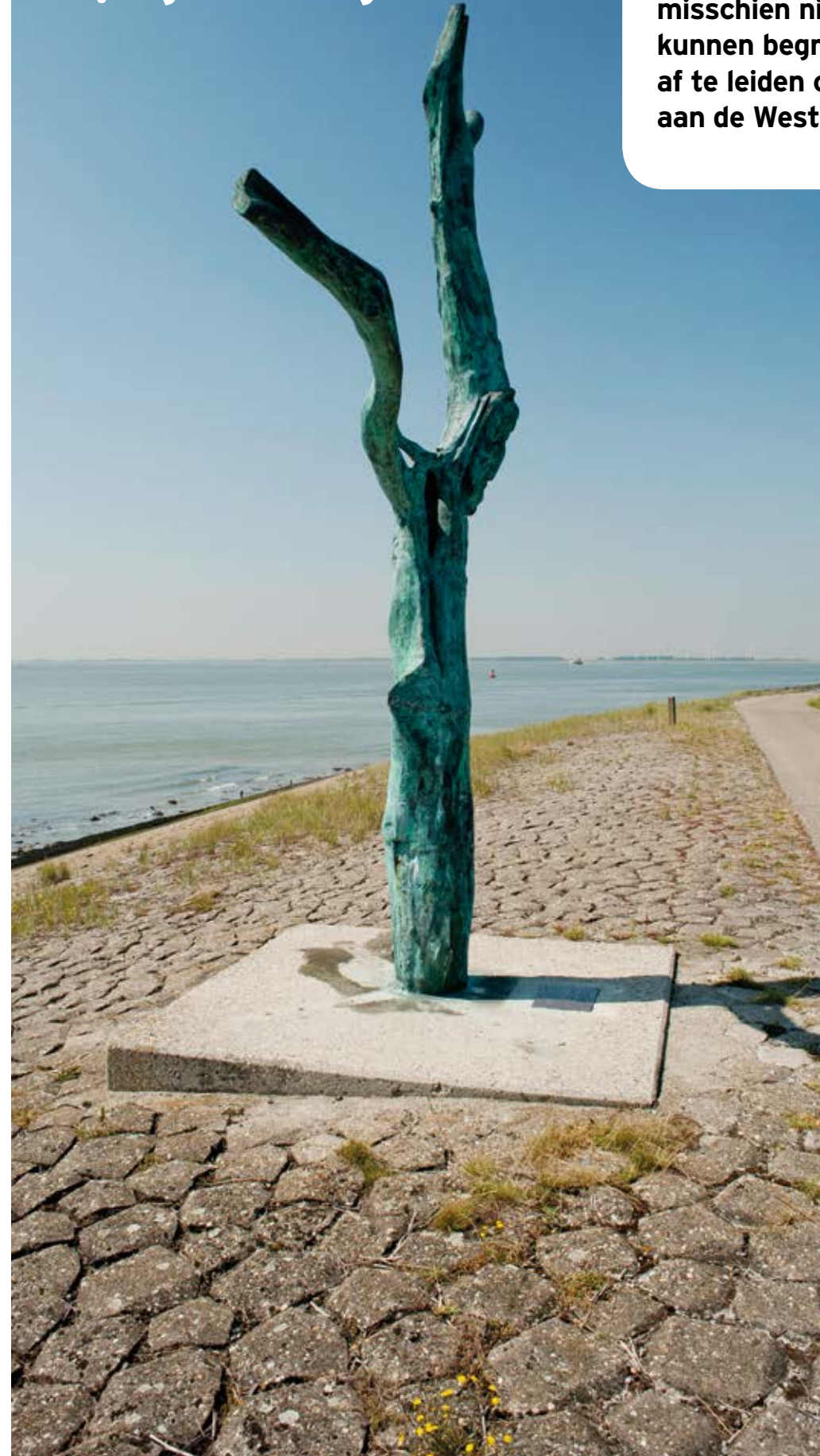
Wedstrijdje op de brug

In het kader van het 'sfeerbeheer' organiseert Barbara wel eens fietswedstrijden op de brug. "We hebben er een hometrainer staan waar ieder van tevoren even op mag trainen. En dan doen we bijvoorbeeld wie de meeste kilometers per minuut rijdt. Ik zorg voor een prijsje en het is gewoon leuk om dat met z'n allen te doen."

Op de brug heeft ze ook haar mini-moestuintje. "Ja, ik heb wat potjes met basilicum, komkommer, wat peetjes. En ook een hangplantje, want ik miste groen aan boord." Na zes weken op zee kan ze het groen van de tuin in Aagtekerke weer onderhouden. Lachend: "Mijn vriend houdt er niet zo van dus ik ben allanka blij als de plantjes nog leven als ik thuis kom..."

Tot slot: Of ze nog dromen heeft. "Ja, altijd. Ik zou wel wat meer willen reizen. Ontdekken." ■

bijzonder gevonden

Wie het beeld 'Amos' van veraf bekijkt, zal misschien niet direct de betekenis erachter kunnen begrijpen. Van dichtbij valt er meer af te leiden over het verhaal achter het beeld aan de Westerschelde bij Hansweert.

door Bas Dingenouts

Amos

Het originele beeld is geplaatst in 1991 en was gemaakt van hout. Gedurende zestien jaar bleef het beeld staan tot het in 2007 vervangen werd door de huidige bronzen variant. 'Amos' stelt een afgestorven boom voor met in de wig een boos en ietwat verdrietig gezicht. De naam is afgeleid van de gelijknamige Bijbelse profeet die in vroeger tijden de onrechtvaardigen aanklaagde.

Amos maakt onderdeel uit van de beeldenketen 'Red de Schelde', waarvan ook exemplaren te vinden zijn in bijvoorbeeld Breskens en Doel. De droeve uitdrukking op het gezicht van Amos staat symbool voor de vervuilde staat van de Schelde. De locatie van het beeld is niet toevallig. Het beeld kijkt niet uit over de Schelde, maar heeft het water in de rug. Voor zich lag het toenmalige slibdepot Hansweert, waarover begin jaren negentig het een en ander te doen was op het gebied van milieuvervuiling.

Het beeld is een werk van de in 2017 overleden kunstenaar en pastoor Omer Gielliet. De Bressiaander deed dit in opdracht van de rooms-katholieke parochie en hervormde gemeente in Hansweert. ■

Werk is er altijd

Berry van Goudswaard (44),
schipper

Berry is dé man van het Veerse Meer. Zomers een veel geziene werkmán met zijn boot Lemmer en het grote ponton ervoor. Ook in de winter heeft hij er z'n werk. Aan oevers en steigers bijvoorbeeld. "Werk is er altijd, je moet het alleen wel zien."

Zoals altijd ligt er geen haartje verkeerd. Je zou er van de grond kunnen eten. Zeg Berry, kun je hier eigenlijk ook op slapen? Lachend: "Ja hoor, moet je wel in het gangpad gaan liggen."

Hij vaart rustig op het verder uitgestorven Veerse Meer. Alleen

werkschepen. Hij kent alles en iedereen. In de 18 jaar dat hij er werkt heeft hij het zien veranderen. "Het is minder druk geworden. Toch de vergrijzing denk ik. Ik denk dat jongeren minder snel voor een zeil- of motorboot kiezen." Privé vaart hij niet. "Ik vind 5 dagen per week wel genoeg. Ik kan mijn werk

toch al zo lastig loslaten. Als ik in het weekend afvalbakken open zie staan, ga ik er toch even instaan om het aan te stampen." Als het maar netjes is. Dat geldt ook voor z'n materiaal. Zoals hij het zelf zegt: "Er wordt hier niet met gereedschap geflikkerd. Dat wordt neergelegd." Zo is het maar net Berry! ■